2024/827

5.3.2024

NEUVOSTON TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2024/827,

annettu 4 päivänä maaliskuuta 2024,

Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 208/2014 täytäntöönpanosta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon Ukrainan tilanteen johdosta tiettyihin henkilöihin, yhteisöihin ja elimiin kohdistettavista rajoittavista toimenpiteistä 5 päivänä maaliskuuta 2014 annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 208/2014 ([1]) ja erityisesti sen 14 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto hyväksyi 5 päivänä maaliskuuta 2014 asetuksen (EU) N:o 208/2014.

(2) Neuvoston tekemän uudelleentarkastelun perusteella asetuksen (EU) N:o 208/2014 liitteen I tiedot, jotka koskevat oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, olisi saatettava ajan tasalle.

(3) Asetus (EU) N:o 208/2014 olisi näin ollen muutettava tämän mukaisesti,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetuksen (EU) N:o 208/2014 liite I tämän asetuksen liitteen mukaisesti.

2 artikla

Tämä asetus tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä 4 päivänä maaliskuuta 2024.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
A. VERLINDEN

([1]) EUVL L 66, 6.3.2014, s. 1.

LIITE

Korvataan asetuksen (EU) N:o 208/2014 liitteessä I oleva B jakso (Oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan) seuraavasti:

”B. **Oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan**

Ukrainan rikosprosessilain mukainen oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan

Ukrainan rikosprosessilain, jäljempänä ’rikosprosessilaki’, 42 artiklan mukaan jokaisella rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyllä tai syytetyllä henkilöllä on oikeus puolustukseen ja oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan. Nämä käsittävät henkilön oikeuden saada tieto siitä, mistä rikoksesta häntä epäillään tai syytetään, henkilön oikeuden saada nimenomaisesti ja nopeasti tiedot rikosprosessilain mukaisista oikeuksistaan, oikeuden saada pyynnöstä puolustusasianajaja, oikeuden esittää menettelyllisiä toimia koskevia hakemuksia sekä oikeuden hakea muutosta tutkijan, yleisen syyttäjän ja tutkintatuomarin päätöksiin, toimiin tai laiminlyönteihin.

Rikosprosessilain 303 artiklassa erotetaan toisistaan päätökset ja laiminlyönnit, jotka voidaan riitauttaa oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä (ensimmäinen kohta), sekä päätökset, toimet ja laiminlyönnit, jotka voidaan ottaa huomioon tuomioistuimessa valmistelumenettelyn aikana (toinen kohta). Rikosprosessilain 306 artiklassa säädetään, että tutkijan tai yleisen syyttäjän päätöksiä, toimia tai laiminlyöntejä koskevat valitukset tutkii paikallisen tuomioistuimen tutkintatuomari valituksen tekijän tai hänen puolustusasianajajansa tai oikeudellisen edustajansa läsnä ollessa. Rikosprosessilain 308 artiklassa säädetään, että valitukset siitä, että tutkija tai yleinen syyttäjä ei ole toiminut kohtuullisessa ajassa esitutkinnan aikana, voidaan esittää ylemmälle syyttäjälle, ja ne on käsiteltävä kolmen päivän kuluessa niiden esittämisestä. Lisäksi rikosprosessilain 309 artiklassa täsmennetään ne tutkintatuomareiden päätökset, jotka voidaan riitauttaa muutoksenhaussa, sekä se, että muihin päätöksiin voidaan soveltaa tuomioistuinvalvontaa valmistelevan menettelyn kuluessa tuomioistuimessa. Lisäksi monet menettelylliset tutkintatoimet ovat mahdollisia vain tutkintatuomarin tai tuomioistuimen päätöksen nojalla (mm. rikosprosessilain 167–175 artiklan mukainen omaisuuden takavarikointi tai rikosprosessilain 176–178 artiklan mukaiset pidättämistoimet).

Puolustusta koskevan oikeuden ja tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden soveltaminen kunkin luetteloon merkityn henkilön kohdalla

2. **Vitalii Yuriyovych Zakharchenko**

Julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskevat rikosoikeudelliset menettelyt ovat vielä kesken.

Neuvoston asiakirja-aineistossa olevien tietojen perusteella Zakharchenkon kohdalla on kunnioitettu oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, myös perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi kohtuullisen ajan kuluessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, niissä rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin neuvosto tukeutuu. Tästä ovat osoituksena erityisesti tutkintatuomarin 19. huhtikuuta 2021 antamat päätökset, joissa Zakharchenko määrätään tutkintavankeuteen, sekä 10. elokuuta 2021 päivätty Kiovan Petšerskin piirituomioistuimen tuomio, jossa annetaan lupa suorittaa erityinen esitutkinta rikosoikeudellisessa menettelyssä nro 42016000000002929. Kyseisissä tutkintatuomareiden päätöksissä vahvistetaan Zakharchenkon olevan epäillyn asemassa ja korostetaan, että epäilty pakoilee tutkintaa välttääkseen rikosoikeudellisen vastuun.

Lisäksi neuvosto on tietoinen siitä, että Ukrainan viranomaiset ovat toteuttaneet toimenpiteitä Zakharchenkon etsimiseksi. Tutkintaelin päätti 12. helmikuuta 2020 merkitä Zakharchenkon kansainvälisten etsintäkuulutettujen luetteloon ja toimitti Ukrainan kansallisen poliisin kansainvälisen poliisiyhteistyön osastolle pyynnön tehdä merkintä Interpolin tietokantaan. Lisäksi Ukraina lähetti 11. toukokuuta 2021 Venäjän federaatiolle kansainvälistä oikeusapua koskevan pyynnön Zakharchenkon olinpaikan selvittämiseksi; Venäjä hylkäsi pyynnön 31. elokuuta 2021.

Neuvoston tietojen mukaan esitutkinta rikosoikeudellisessa menettelyssä nro 42016000000002929 päättyi 9. helmikuuta 2022 ja sen jälkeen, kun Ukrainan rikosprosessilain edellytykset olivat täyttyneet, yleisen syyttäjän virasto lähetti 5. elokuuta 2022 syytekirjelmän Kiovan kaupungin Petšerskin piirituomioistuimeen tapauksen käsittelyä varten. Lisäksi Kiovan Sviatoshynskyin piirituomioistuin hyväksyi 2. toukokuuta 2023 syyttäjän pyynnön ja järjesti oikeudenkäynnin osana erityistä vastaajan poissa ollessa toteutettavaa oikeudenkäyntimenettelyä (in absentia), koska syytetty ei ollut paikalla. Neuvostolle ilmoitettiin, että tuomioistuinkäsittelyt ovat käynnissä.

Ukrainan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan Zakharchenko ei ole käyttänyt puolustusasianajajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä Ukrainassa vaan hänen etuansa ajoi hänelle määrätty oikeusavustaja. Oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ei voida katsoa loukatun olosuhteissa, joissa puolustus ei käytä kyseisiä oikeuksia.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti neuvosto katsoo, että jaksot, joiden aikana Zakharchenko on pakoillut tutkintaa, on jätettävä huomiotta laskettaessa ajanjaksoa, joka katsotaan merkitykselliseksi sen arvioimisessa, onko oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa noudatettu. Neuvosto katsoo näin ollen, että edellä kuvatut Zakharchenkosta johtuneet olosuhteet ovat vaikuttaneet merkittävästi tutkinnan kestoon.

6. **Viktor Ivanovych Ratushniak**

Julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskevat rikosoikeudelliset menettelyt ovat vielä kesken.

Neuvoston asiakirja-aineistossa olevien tietojen perusteella Ratushniakin kohdalla on kunnioitettu oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, myös perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi kohtuullisen ajan kuluessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, niissä rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin neuvosto tukeutuu. Tästä ovat osoituksena erityisesti tutkintatuomarin 19. huhtikuuta 2021 antamat päätökset, joissa Ratushniak määrätään tutkintavankeuteen, sekä 10. elokuuta 2021 päivätty Kiovan Petšerskin piirituomioistuimen tuomio, jossa annetaan lupa suorittaa erityinen esitutkinta rikosoikeudellisessa menettelyssä nro 42016000000002929. Kyseisissä tutkintatuomareiden päätöksissä vahvistetaan Ratushniakin olevan epäillyn asemassa ja korostetaan, että epäilty pakoilee tutkintaa välttääkseen rikosoikeudellisen vastuun.

Neuvosto on tietoinen siitä, että Ukrainan viranomaiset ovat toteuttaneet toimenpiteitä Ratushniakin etsimiseksi. Tutkintaelin päätti 12. helmikuuta 2020 merkitä Ratushniakin kansainvälisten etsintäkuulutettujen luetteloon ja toimitti Ukrainan kansallisen poliisin kansainvälisen poliisiyhteistyön osastolle pyynnön tehdä Interpolin tietokantaan merkintä. Lisäksi Ukraina lähetti 11. toukokuuta 2021 Venäjän federaatiolle kansainvälistä oikeusapua koskevan pyynnön Ratushniakin olinpaikan selvittämiseksi; Venäjä hylkäsi pyynnön 31. elokuuta 2021.

Neuvoston tietojen mukaan esitutkinta rikosoikeudellisessa menettelyssä nro 42016000000002929 päättyi 9. helmikuuta 2022 ja sen jälkeen, kun Ukrainan rikosprosessilain edellytykset olivat täyttyneet, yleisen syyttäjän virasto lähetti 5. elokuuta 2022 syytekirjelmän Kiovan kaupungin Petšerskin piirituomioistuimeen tapauksen käsittelyä varten. Lisäksi Kiovan Sviatoshynskyin piirituomioistuin hyväksyi 2. toukokuuta 2023 syyttäjän pyynnön ja järjesti oikeudenkäynnin osana erityistä vastaajan poissa ollessa toteutettavaa oikeudenkäyntimenettelyä (in absentia), koska syytetty ei ollut paikalla. Neuvostolle ilmoitettiin, että tuomioistuinkäsittelyt ovat käynnissä.

Ukrainan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan Ratushniak ei ole käyttänyt puolustusasianajajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä Ukrainassa vaan hänen etuansa ajoi hänelle määrätty oikeusavustaja. Oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan ei voida katsoa loukatun olosuhteissa, joissa puolustus ei käytä kyseisiä oikeuksia.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti neuvosto katsoo, että jaksot, joiden aikana Ratushniak on pakoillut tutkintaa, on jätettävä huomiotta laskettaessa ajanjaksoa, joka katsotaan merkitykselliseksi sen arvioimisessa, onko oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa noudatettu. Neuvosto katsoo näin ollen, että edellä kuvatut Ratushniakista johtuneet olosuhteet ovat vaikuttaneet merkittävästi tutkinnan kestoon.

12. **Serhiy Vitalyovych Kurchenko**

Julkisten varojen tai julkisen omaisuuden väärinkäyttöä koskevat rikosoikeudelliset menettelyt ovat vielä kesken.

Neuvoston asiakirja-aineistossa olevien tietojen perusteella Kurchenkon kohdalla on kunnioitettu oikeutta puolustukseen ja oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, myös perusoikeutta saada asiansa käsitellyksi kohtuullisen ajan kuluessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, niissä rikosoikeudellisissa menettelyissä, joihin neuvosto tukeutuu. Tästä on osoituksena erityisesti se, että puolustukselle ilmoitettiin rikosoikeudellista menettelyä nro 42016000000003393 koskevan esitutkinnan valmistumisesta 28. maaliskuuta 2019 ja sille annettiin pääsy aineistoon siihen tutustumista varten. Lisäksi Ukrainan kansallinen korruptiontorjuntavirasto antoi 11. lokakuuta 2021 Kurchenkon puolustusasianajajille tiedoksi esitutkinnan valmistumisen ja pääsyn esitutkinta-aineistoon siihen tutustumista varten. Neuvosto sai tiedon siitä, että Ukrainan kansallinen korruptiontorjuntavirasto esitti pyynnön määräajan vahvistamiseksi puolustuksen suorittamalle tarkastelulle, jotta voidaan puuttua viivästykseen, joka aiheutuu puolustuksen tarkastellessa esitutkinta-aineistoa. Neuvosto sai tiedoksi, että korruptiontorjunta-asioita käsittelevä erityistuomioistuin asetti 27. kesäkuuta 2022 päivätyssä päätöksessään määräajan, jonka mukaan puolustuksella oli 1. päivään joulukuuta 2022 mahdollisuus saattaa tutustumisprosessi päätökseen, minkä jälkeen katsotaan, että se on käyttänyt oikeuttaan saada tutustua aineistoon. Korruptiontorjunnan erityissyyttäjänvirasto lähetti 7. joulukuuta 2022 Ukrainan korruptiontorjunta-asioita käsittelevälle erityistuomioistuimelle syytekirjelmän tapauksen käsittelyä varten. Tuomioistuin järjesti 30. maaliskuuta 2023 alustavan istunnon ja päätti järjestää oikeudenkäynnin. Tuomioistuin hyväksyi samana päivänä myös syyttäjän pyynnön toteuttaa erityinen vastaajan poissa ollessa toteutettava oikeudenkäyntimenettely (in absentia) syytettyä vastaan. Neuvostolle ilmoitettiin, että tuomioistuinkäsittelyt ovat käynnissä.

Rikosoikeudellisen menettelyn nro 12014160020000076 osalta Odessan muutoksenhakutuomioistuin hyväksyi 18. syyskuuta 2020 tekemällään päätöksellä syyttäjän valituksen ja määräsi Kurchenkon tutkintavankeuteen ehkäisevänä toimenpiteenä. Tuomioistuin totesi myös, että Kurchenko lähti Ukrainasta vuonna 2014 eikä hänen sijaintipaikkaansa voida vahvistaa. Tuomioistuin totesi, että Kurchenko pakoilee esitutkintaelimiä välttääkseen rikosoikeudellisen vastuun. Kyivskyin alueen Odessan kaupungin piirituomioistuin antoi 20. joulukuuta 2021 luvan erityiseen esitutkintaan syytetyn poissa ollessa. Lisäksi Kyivskyin alueen Odessan kaupungin piirituomioistuin hylkäsi 20. lokakuuta 2021 asianajajien valituksen, jolla pyrittiin kumoamaan syyttäjän 27. heinäkuuta 2021 antama esitutkinnan keskeyttämistä koskeva päätös.

Neuvosto on tietoinen siitä, että Ukrainan viranomaiset ovat toteuttaneet toimenpiteitä Kurchenkon etsimiseksi. Odessan alueen kansallisen poliisin pääosasto toimitti 13. toukokuuta 2021 Interpolin ja Europolin Ukrainan osastolle pyynnön julkaista Kurchenkoa koskeva Interpolin julkaisema kansainvälinen etsintäkuulutus; pyyntöä käsitellään. Neuvostolle ilmoitettiin, että Ukrainan viranomaiset lähettivät 29. huhtikuuta 2020 Venäjän federaatiolle kansainvälistä oikeusapua koskevan pyynnön, joka palautettiin 28. heinäkuuta 2020 ilman täytäntöönpanoa.

Neuvoston sai tiedoksi, että esitutkinta rikosoikeudellisessa menettelyssä nro 12014160020000076 päättyi 6. toukokuuta 2022 ja että Odessan alueen syyttäjänvirasto lähetti 1. elokuuta 2022 syytekirjelmän Odessan Prymorskyin piirituomioistuimeen tapauksen käsittelyä varten. Tuomioistuin hyväksyi 18. huhtikuuta 2023 syyttäjän pyynnön toteuttaa erityinen vastaajan poissa ollessa toteutettava oikeudenkäyntimenettely (in absentia) syytettyä vastaan. Neuvostolle ilmoitettiin, että tuomioistuinkäsittelyt ovat käynnissä.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti neuvosto katsoo, että jaksot, joiden aikana Kurchenko on pakoillut tutkintaa, on jätettävä huomiotta laskettaessa ajanjaksoa, joka katsotaan merkitykselliseksi sen arvioimisessa, onko oikeutta oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa noudatettu. Neuvosto katsoo näin ollen, että Odessan muutoksenhakutuomioistuimen päätöksessä kuvatut Kurchenkosta johtuneet olosuhteet sekä kansainvälistä oikeusapua koskevan pyynnön toteuttamatta jättäminen ovat vaikuttaneet merkittävästi tutkinnan kestoon.”.